

Univerzita Karlova v Praze

1. lékařská fakulta

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Adiktologie

Aneta Dolejšová

Vztahová vazba a závislost na internetu

Attachment and internet addiction

Bakalářská práce

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Petra Vondráčková Ph.D.

Praha

2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem řádně uvedla a citovala všechny použité prameny a literaturu. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze 21. 7. 2014

.....

Aneta Dolejšová

Identifikační záznam

DOLEJŠOVÁ, Aneta. *Vztahová vazba a závislost na internetu. [Attachment and internet addiction]*. Praha, 2014. 57 s., 1 příloha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie. Vedoucí práce Mgr. Petra Vondráčková Ph.D.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla především poděkovat své vedoucí práce Mgr. Petře Vondráčkové Ph.D. za její odborné vedení, vstřícnost, ochotu, cenné rady a připomínky, které mi napomáhaly při psaní mé bakalářské práce.

Na dalším místě, komu bych chtěla poděkovat, je má rodina a přátelé, kteří mi pomáhali a podporovali mě nejen při psaní mé bakalářské práce ale i během celého mého studia.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat těm, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na vzniku mé bakalářské práce.

Vám všem patří mé velké díky!

ABSTRAKT:

Cílem mé bakalářské práce, která se zabývá vztahovou vazbou a závislostí na internetu, má být zjištění, zda mezi těmito dvěma výše zmíněnými pojmy existuje nějaká souvislost, kdy jsou pro dosažení cíle stanoveny čtyři výzkumné otázky. Výzkumné otázky se zaměřují na výskyt typů vztahové vazby a výskyt skóre pro dimenzi vyhýbavosti a úzkosti v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti.

Teoretická část se zabývá definicí závislosti na internetu, jejím dělením, diagnostikou a prevalencí v České republice. Dále je zde obecně popsána vztahová vazba a následně typy vztahové vazby v dětství a v dospělosti. V poslední kapitole teoretické části jsou uvedeny zahraniční výzkumy, které popisují vztah mezi vztahovou vazbou a závislostí na internetu. Následně je ve výzkumné části popsána metodologie výzkumu a jsou zde prezentovány výsledky získaných dat. Sběr dat se uskutečnil pomocí dotazníkového šetření na diskusních fórech online her. Výzkumný soubor se skládal z 236 respondentů (91,2% mužů, 8,8% žen), respektive hráčů online her. Data byla následně zpracována pomocí programu SPSS, kdy proběhla statistická analýza prostřednictvím testů: chí kvadrát a t-test.

U respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti byl shledán častější výskyt nejisté vztahové vazby v porovnání s jistou vztahovou vazbou a zároveň tyto respondenti více vykazovali nejistou vztahovou vazbu s otcem než s matkou. Konkrétní typ vztahové vazby, který se u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti vyskytoval nejvíce, byl u vztahové vazby s partnerem/kou a s kamarádem/kou typ zapletený, zatímco u vztahové vazby s matkou se jednalo o typ jistý a u otce byl nejvíce zastoupený typ vztahové vazby vyhýbavý. Také byl u těchto respondentů zaznamenán vyšší výskyt skóre pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání s dimenzí úzkosti u vztahové vazby s matkou, otcem a u vztahové vazby obecně. Současně se ale u vztahové vazby s partnerem/kou a kamarádem/kou tyto skóre vyskytovaly právě naopak, tzn. vyšší skóre pro úzkost v porovnání s dimenzí vyhýbavosti.

KLÍČOVÁ SLOVA: vztahová vazba - závislost na internetu - hráči online her - úzkost - vyhýbavost

ABSTRACT:

My bachelor thesis is concerned with attachment and internet addiction. Therefore it attempts to establish correlation between these two terms through four research questions. These questions focus on presence of both the attachment types and scores for dimension of avoidance and anxiety in terms of extent gravity of internet addiction either by respondents at risk of potential addiction problems or by respondents already showing some symptoms of addiction.

Theoretical part deals with definition of the internet addiction, its division, diagnose and prevalence in the Czech Republic. There is also described the attachment in general and consequently types of the attachment occurring during childhood and adulthood are mentioned as well. There are foreign researches in the last chapter of the theoretical part describing relations between the attachment and the internet addiction. You can find methodology description of the research in the research part and there are also the results of gained data. Data collection was provided by the questionnaires at forums of online games. Studied group consisted of 236 respondents (91,2% men, 8,8% women), all of them playing online games. Data processing was done with the program SPSS-statistic analysis through consequential tests: chi-squared distribution and t-test.

There was found presence of insecure attachment both within group of respondents at risk of potential addiction problems and within group of respondents already showing some symptoms of addiction. At the same time, these respondents had more often insecure attachment with father than mother. In most cases the attachment type related to partner and friend was the preoccupied type. On the other hand, it was the secure type with mother and the dismissing type with father. Also you can find by these respondents higher occurrence of the score for the avoidance dimension comparing with anxiety dimension by attachment with mother, father and attachment in general. As far as the attachment with partner or friend is concerned, there was found conversely-higher score for anxiety than for avoidance dimension.

KEY WORDS: attachment - internet addiction - players of online games - anxiety - avoidance

OBSAH:

1	ÚVOD	9
2	ZÁVISLOST NA INTERNETU	10
2.1	Definice závislosti na internetu	10
2.2	Diagnostika závislosti na internetu	11
2.3	Dělení závislosti na internetu	13
2.4	Výzkumy na prevalenci závislosti na internetu v České republice	14
3	VZTAHOVÁ VAZBA	15
3.1	Definice vztahové vazby	15
3.2	Typy vztahové vazby v dětství	16
3.3	Typy vztahové vazby v dospělosti	19
4	VZTAHOVÁ VAZBA A ZÁVISLOST NA INTERNETU	22
5	METODOLOGIE VÝZKUMU	24
5.1	Cíl výzkumu	24
5.2	Stanovení hypotéz a výzkumných otázek	24
5.3	Metody sběru dat	25
5.3.1	Dotazník na závislost na internetu	25
5.3.2	Dotazník struktury vztahů (ECR-RS)	26
5.4	Metody analýzy dat	26
5.5	Metody výběru a charakteristika výzkumného souboru	27
5.6	Etika	28
6	VÝSLEDKY VÝZKUMU	29
6.1	Míra závažnosti závislosti na internetu	29

6.2	Typy vztahové vazby	30
6.3	Typy vztahové vazby v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu...	32
6.4	Míra závažnosti závislosti na internetu a vztahová vazba	36
6.5	Základní dimenze vztahové vazby v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu	38
7	DISKUZE	40
8	ZÁVĚR	44
9	POUŽITÁ LITERATURA	45
10	PŘÍLOHY	48
10.1	Dotazník, který byl využit v rámci výzkumu	48
11	SEZNAM TABULEK	57

1 ÚVOD

Mít doma osobní počítač s fungujícím internetem je pro mnohé z nás jednou ze základních věcí v dnešní moderním světě. Ať chceme či ne, tak internet stále více ovlivňuje náš život. Někteří jej využívají pro studijní či pracovní povinnosti, jiní pro získávání informací ze všech oblastí života a někteří jen tak z nudy, aby ve svém volném čase zaplnili „prázdnou“ ve svém životě. Dle mého názoru, skupina osob používající internet ve svém volném čase, jej užívá především k hraní online her a ke komunikaci a sebe prezentaci na sociálních sítích (samozřejmě tyto služby nevyužívá jenom tato skupina osob, ale i ostatní uživatelé internetu). Takovýmto chováním si však mohou pomalu ale jistě vytvořit závislost na tomto informačním médiu čili internetu. Tato závislost prozatím není oficiálně uznanou duševní poruchou, ale již teď výzkumy realizované v nejen České republice vykazují respondenty s výskytem závislosti na internetu (Vondráčková, P., Vacek, J. & Košatecká, Z., 2009).

Vztahovou vazbu Bowlby (2010) definoval jako citové pouto, které vzniká mezi osobami na základě důvěry a je charakteristické vyhledáváním a udržováním blízkosti s danou osobou a to zejména v období stresu. Již od útlého věku dítěte se vytváří vztahová vazba s rodiči a ostatními blízkými a dítě od těchto osob potřebuje cítit lásku, náklonnost a pocit bezpečí. Jestliže se však dítěti tyto potřebné pocity nedostanou, může dojít k zániku nebo úplnému chybění vztahové vazby mezi dítětem a rodiči a ostatními blízkými. Jelikož s tímto nedostatkem pocitů dítě neustále roste, dochází k chybění vztahové vazby i v dospělosti, kdy se taková osoba cítí osamocená, opuštěná, využívaná ostatními, apod. Taková osoba si následně hledá různé způsoby, jak si tuto chybějící vztahovou vazbu vynahradit.

Tím vším výše zmíněným se lze domnívat, že osoba, které není v dětství věnováno dostatek potřebných pocitů (lásky, náklonnosti, bezpečí) od rodičů a ostatních blízkých si může v dnešním moderním světě jako náhradu této vztahové vazby vytvořit závislost na internetu, neboť lze říct, že závislost na internetu je jakási forma vztahové vazby.

Proto jsem se rozhodla svou bakalářskou práci zaměřit na vztahovou vazbu a závislost na internetu a zjistit, neboť i mě velmi zajímalo, zda mezi těmito termíny existuje nějaká spojitost.

2 ZÁVISLOST NA INTERNETU

2.1 Definice závislosti na internetu

Člověk se ve své podstatě může stát závislým na čemkoliv, co mu umožňuje oprostit se od nepříjemných pocitů, zvládnout je potlačit či dokonce před nimi uniknout. Stejně tak se člověk může stát závislým na všem, co je pro něj nějakým způsobem užitečné či co mu navozuje příjemné pocity (Pokorný, Telcová & Tomko, 2003).

„S osobním počítačem a možnostmi, které nabízí lze s nadsázkou říci, že je to podobné jako se solí - může dochutit, ale může také znechutit, či způsobit, že je jídlo nestravitelné, nebo se projeví alergická reakce. Někdo potřebuje jen špetku soli, jiný celou solničku“ (Pokorný, Telcová & Tomko, 2003, s. 115).

O závislosti na internetu se začalo poprvé diskutovat, když vyšla kniha *Computer Addiction? A study of computer dependency* na konci 80. let 20. století. Následně byly v roce 1979 popsány abstinenční příznaky, které se u člověka projeví při odloučení od počítače. Avšak první zmínka o existenci závislosti na internetu, byla až v roce 1995, kdy jej zmínil neworský psychiatr Goldberg a o rok déle tento fenomén popsala americká klinická psycholožka Young (Vondráčková, Vacek & Košatecká, 2009).

Vzhledem k tomu, že pro tento fenomén prozatím není jednoznačné odborné označení, tak se lze setkat s několika označeními typu závislost na internetu („*internet addiction*“), porucha závislosti na internetu („*internet addiction disorder*“), problémové užívání internetu („*internet pathological use*“) nebo závislostní chování na internetu („*addictive behavior on the internet*“) (Vondráčková, Vacek & Košatecká, 2009).

V podstatě díky nejednoznačnému odbornému označení pro tento fenomén existuje několik obecných definic závislosti na internetu. Beard a Wolf (2001) tento fenomén definují jako užívání internetu, které u člověka způsobuje psychologické, sociální, pracovní nebo školní komplikace. Shapira (2000) tento fenomén popisuje jako nezvládnutí jedince mít kontrolu nad užíváním internetu, které následně vede ke stresu či zhoršení fungování člověka samotného. Do třetice tento fenomén definoval Mitchel (2000) jako nutkavé nadužívání internetu a zároveň dostavení se podrážděného náladového chování, jakmile dojde k nemožnosti užívat internet.

Lze tedy shrnout, že tento fenomén lze definovat jako užívání internetu, které člověku přináší během života různé komplikace. Mohou to být komplikace psychologického, sociálního, pracovního či školního rázu. Dodnes ale není jasné, zda tento fenomén je existencí samostatné nemoci, nebo zda se jedná o symptom jiné duševní poruchy (Vondráčková, Vacek & Košatecká, 2009).

Závislost na internetu lze přirovnat k drogové závislosti (Vondráčková & Šmahel, 2012), kdy stejně dochází ke ztrátě sebeovládání a k určité touze po chování, které směřuje k příjemnému prožívání (Pokorný, Telcová & Tomko, 2003). Spolu s patologickým hráčstvím, sexuální závislostí a poruchami příjmu potravy se závislost na internetu zařazuje do nelátkových závislostí (Vondráčková & Šmahel, 2012).

Na vzniku závislosti na internetu se podle Pokorného et al. (2003) podílejí především dvě oblasti, které souvisejí s tím, jak člověk užívající internet vnímá nejen sám sebe, ale i své okolí. Lze říct, že lidé, kteří se více zaobírají sebou samými, jsou na internetu více závislí než ti, kteří se spíše zajímají o své okolí. Jako další věc, která je zmíněna jako možná příčina závislosti na internetu, je nízké sebehodnocení a s tím související pochybnosti o sobě samém. Internet takovému člověku umožňuje nalézt více sympatií od druhých, než se mu dostává v reálném světě, což u některých může vést ke zvýšení jejich sebevědomí.

Člověk, který propadl závislostnímu chování na internetu, tráví u počítače nadměrné množství času. Jeho myšlenky a aktivity se především soustředí na počítač a internet, což jako důsledek přináší ztrátu zájmu o své okolí, omezení aktivit, které ho ještě nedávno uspokojovaly a dochází k izolaci od okolí. Většinou si i člověk bývá vědom změny svého chování a často i toto chování vnímá jako špatné, což bývá důsledkem toho, že se své chování snaží před svým okolím skrýt (Pokorný, Telcová & Tomko, 2003).

2.2 Diagnostika závislosti na internetu

Donedávna se vedly diskuze o tom, do jaké diagnostické kategorie vlastně závislost na internetu patří. Někteří by závislost na internetu zařadili k poruchám, které jsou vyvolané užíváním návykových látek a jiní zase k obsedantně kompulzivním poruchám. Většina odborníků se prozatím shoduje, že závislost na internetu spadá do kategorie F 63.8 - Jiné nutkavé a impulzivní chování podle Mezinárodní klasifikace nemocí (Vondráčková, Vacek & Košatecká, 2009). Do kategorie F. 63.8 patří jiné druhy opakující

se ho maladaptivního chování, *při kterém jedinec opakovaně selhává ve snaze odolat impulzům k určitému typu chování, kterému předchází prodromální období napětí a pocit uvolnění* (Smolík, 1996, s. 396).

V květnu v roce 2013 byla publikovaná nová verze Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch DSM-5, do které Americká psychiatrická asociace (dále APA) nově zařadila *internet gaming disorder* neboli internetovou herní poruchu, která se prozatím nachází v sekci III. Internet totiž začíná být nedílnou součástí každodenního života mnoha lidí (hraní online her, sociální sítě, psaní e-mailů, čtení novinek) a nedávné výzkumy, které se především začaly soustředit na hraní online her, ukazují, že se již u některých osob začalo objevovat kompulzivní hraní, zanedbávání jejich zájmů a ohrožení studijních či pracovních funkcí. Dále se také začaly objevovat abstinenní příznaky, jakmile došlo k ukončení hraní. Zahrnutím této poruchy APA doufá, že se bude uskutečňovat více výzkumů ohledně této problematiky, které by mohly posléze vést k diskuzi, zda by se tato porucha neměla zařadit mezi formální poruchy.¹

Podle Griffithse (2000) patří závislost na internetu do skupiny behaviorálních závislostí, které obsahují následujících šest základních složek závislosti:

- *význačnost* (určitá aktivita se stane pro člověka nejdůležitější v životě a která následně začíná ovládat jeho myšlení, chování a citění)
- *změny nálady* (vznik v důsledku zapojení se do určité aktivity, např. s cílem uklidnit se)
- *tolerance* (potřeba stále vyšší aktivity k dosažení stejné míry uspokojení)
- *odvykací symptomy* (důsledek omezení nebo ukončení určité aktivity)
- *konflikt* (vnitřní konflikt nebo konflikt mezi člověkem a ostatními osobami způsobený určitou aktivitou)
- *relaps* (opakování bývalého vzorce závislostního chování)

¹ Tyto informace byly čerpány z <http://www.dsm5.org/Documents/Internet%20Gaming%20Disorder%20Fact%20Sheet.pdf> dne 12/6/14.

Dle diagnostických kritérií navržených Young (1998a; in Vondráčková, Vacek & Košatecká, 2009) v modifikaci Bearda a Wolfa (2001) musí být pro diagnostiku závislosti na internetu přítomny všechny tyto příznaky:

- 1) zaujetí internetem, kdy člověk zpětně přemýšlí o svých aktivitách na internetu nebo přemýšlí o těch, co teprve udělá
- 2) potřeba užívat internet čím dál tím více pro dosažení stejného uspokojení
- 3) stále se opakující snaha omezit užívání internetu
- 4) dostavení nepříjemného pocitu při ukončení užívání internetu
- 5) nedodržení stanoveného času pro užívání internetu

a dále musí být přítomen alespoň jeden z těchto příznaků:

- 1) užívání internetu ohrožuje vztahy, zaměstnání, záliby
- 2) dochází k zastírání nadměrného užívání internetu před blízkým
- 3) užívání internetu vede k vyhýbání se problémům, špatných pocitů, apod.

2.3 Dělení závislosti na internetu

Young (2004) závislost na internetu rozděluje do pěti základních skupin:

- *závislost na virtuální sexualitě* (nutkavé sledování webových stránek s pornografickou tematikou)
- *závislost na virtuálních vztazích* (přílišný zájem o virtuální vztahy)
- *internetové kompulze* (internetové nakupování, hraní online počítačových her)
- *přetížení informacemi* (nadměrné surfování na internetu, hledání v databázích)
- *závislost na počítači* (přílišné hraní počítačových her)

Druhou a zároveň novější typologií závislosti na internetu je (Vondráčková & Šmahel, 2012):

- *online gaming* (hraní online her-především MMORPG)

- *online gambling* (hazardní hry na internetu)
- „*nadměrná*“ *online komunikace* (e-maily, sociální sítě, chat)
- *kybersex activity* (prohlížení pornografických stránek)

2.4 Výzkumy na prevalenci závislosti na internetu v České republice

Za zmínku stojí dva výzkumy, které v České republice proběhly. Jedním z nich je výzkum realizovaný Šimkovou a Činčerou v roce 2004, kdy jejich výzkumný soubor tvořilo 341 vysokoškolských studentů a výsledkem tohoto výzkumu bylo zjištění, že z celkového souboru se závislostní chování na internetu vyskytovalo u 6% vysokoškolských studentů. Druhým výzkumem, který byl realizovaný, proběhl pod vedením Šmahela a jeho týmu v roce 2009. Výzkumný soubor tvořilo 1 381 respondentů z obecné populace a výsledky ukázaly, že 3,7% respondentů je závislostním chováním na internetu ohroženo a u dalších 3,4% respondentů se již objevilo rozvinuté závislostní chování. Nejvíce ohroženou skupinou z výzkumného souboru tvořily respondenti ve věku 12-15 let, kdy u nich rozvinuté závislostní chování dosahovalo 8% a 15% patřilo těm, kteří jsou závislostním chováním ohroženi (Vondráčková, P., Vacek, J. & Košatecká, Z., 2009).

3 VZTAHOVÁ VAZBA

3.1 Definice vztahové vazby

Vztahová vazba neboli attachment je označení pro citové pouto, které vzniká mezi dítětem a pečující osobou (nejčastěji matkou). Jedná se o vztah, který vzniká na základě důvěry či nedůvěry mezi těmito osobami a které následně vytváří základní pilíř pro budování vztahů v dospělosti (Léčbych & Pospíšilíková, 2012). Toto citové pouto si lze představit jako blízkost druhé osoby, která je pro dítě nějakým způsobem důležitá a v jeho životě významná. Blízkost takovéto osoby v dítěti vyvolává emoce a pocity jako např. pocit lásky, bezpečí, radosti, náklonnosti, nebo naopak pocit odporu, vzteku, strachu či nejistoty (Vrtbovská, 2010). Bowlby (2010) popsal, že si dítě tvoří tzv. *hierarchii vztahových osob*, k nimž se v době pocitu nebezpečí navrácí. Jestliže má dítě pocit strachu, jeho instinktivní chování ho vede k vyhledávání primární vztahové osoby, která mu poskytne pocit bezpečí. Jestliže se však primární osoba v blízkosti dítěte nevyskytuje, dítě následně začne vyhledávat sekundární vztahovou osobu, atd.

Teorii vztahové vazby se zabýval John Bowlby, který si všímal podobností mezi chováním a prožíváním dětí a kvalitou vztahu, který měly se svými rodiči. (Léčbych & Pospíšilíková, 2012). Bowlby (2010) se domníval, že vzájemné působení mezi dítětem a primární osobou vytváří tzv. *vnitřní pracovní modely*, které se tvoří v prvních rocích života dítěte. Tyto pracovní modely zahrnují postupy a procesy, které mají vliv na prožívání blízkých vztahů a usměrňují afektivní prožívání během celého života. Jejich rolí je, aby chování mezi vztahovou osobou a dítětem bylo předvídatelné a srozumitelné. Zprvu jsou pracovní modely flexibilní, ale později se stávají více stabilními a vzniká tzv. *reprezentace vztahové vazby* (Bowlby, 2010). Mezi tyto pracovní modely patří pocity, chování, očekávání či způsoby podání informací, které souvisejí s vazbou na primární osobu. Znázorňují nejen mentální reprezentaci sebe, ale i druhých a ostatních vzájemných vztahů (Colin, 1996). S vnitřním pracovním modelem je spjat tzv. *vzorec chování*, který je podmíněn vztahovou vazbou a který lze vnímat jako projev těchto pracovních modelů (Kulísek, 2000). Bowlby (2010) zmínil pět vzorců chování, mezi které patří: sání, úsměv, pláč, následování a přidržování. Zatímco pláč a úsměv vedou matku k dítěti a udržují ji v jeho blízkosti, tak následování a přidržování naopak vedou dítě k matce a udržují ho v její blízkosti.

Podle Bowlbyho má dítě neustálou potřebu bezpečného připoutání k primární osobě a jestliže se dítěti této potřebě nedostane, budou se u něj vyskytovat známky deprivace-částečné či úplné. Mezi částečné známky deprivace lze zařadit přehnanou potřebu lásky, pocit provinilosti či touhu po pomstě. Zatímco mezi úplné známky patří nedostatek opravdového citu, zastavení psychického vývoje či netečnost (Kulísek, 2000).

Bowlbyho teorií vztahové vazby dále ověřovala Mary Ainsworthová, která vytvořila základní typy vztahové vazby, které vznikly na základě pozorování dětí a jejich matek v experimentu tzv. „*strange situation*“ neboli neznámé situace (více bude tento experiment popsán níže v kapitole Typy vztahové vazby v dětství) (Léčbych & Pospíšilíková, 2012).

3.2 Typy vztahové vazby v dětství

Typ dětské vztahové vazby se zkoumá pomocí tzv. „*strange situation*“ neboli neznámé situace (Brisch, 2011), které se zúčastňují tři důležité osoby-matka, její vlastní dítě a cizí osoba. Tato situace se skládá z osmi epizod po třech minutách, které na sebe navazují a během kterých dochází k tomu, že matka dvakrát opustí své dítě a po daných časových intervalech se k němu zase navrátí. Tím by mělo u dítěte dojít k aktivaci vazebného systému. Z pozorování chování mezi dítětem a matkou během všech epizod by se poté mělo dojít k závěru, jaký se u dítěte vyskytuje typ vztahové vazby (Ainsworth et al., 1978; in Brisch, 2011). Tento test se u dítěte provádí mezi 12. a 19. měsícem věku v místnosti, která je speciálně zařízená a vybavená dětskými hrami a kterou dítě ani matka předem neznají (Ainsworth & Witting, 1969; in Brisch, 2011).

Při tomto testu se sledují čtyři dimenze (Kulísek, 2000):

1. *vyhledávání blízkosti a kontaktu*
2. *udržování kontaktu*
3. *vzdorovitost, odmítání*
4. *vyhýbavost*

Všech osm epizod bylo rozděleno následovně (Brisch, 2011):

1. a 2. epizoda: Do místnosti přichází matka spolu s dítětem. Dítě začíná místnost prozkoumávat a matka je spíše pasivní, popřípadě může na dítě reagovat.

3. *epizoda*: Do místnosti vchází cizí osoba, nejprve je pouhým pozorovatelem, následně diskutuje s matkou a poté si jde hrát s dítětem. Matka odchází.

4. *epizoda*: Cizí osoba si stále hraje s dítětem.

5. *epizoda*: Matka se vrací do místnosti, utěšuje dítě a cizí osoba odchází.

6. *epizoda*: Z místnosti odchází i matka a dítě se nachází zcela o samotě.

7. *epizoda*: Po odloučení matky vstoupí do místnosti opět cizí osoba, která se snaží dítě uklidnit a rozptýlit jej.

8. *epizoda*: Matka se po chvíli vrací nazpět do místnosti, bere dítě do náruče a utěšuje jej. Cizí osoba odchází.

Díky tomuto výzkumu lze u dítěte určit tyto tři základní typy vztahové vazby (Vrtbovská, 2010):

1) *jistá vztahová vazba*

Děti s jistou vztahovou vazbou mají při odchodu své matky potřebu ji následovat, volat na ni a posléze ji i hledat. Následně se u těchto dětí objeví pláč a začínají být ve viditelném stresu. Zároveň jsou si tyto děti jisté, že je tu matka pro ně, kdykoliv budou potřebovat. Po matčině návratu jsou šťastné, natahují ruce směrem k matce a chtějí být od ní v náručí utěšeny.

Rodiče dětí s jistou vztahovou vazbou jsou tu pro své dítě, dítě jim může sdělovat své potřeby a rodiče se je snaží v dostatečné míře naplnit. Snaží se svému dítěti vytvořit bezpečné prostředí a jisté citové pouto.

V obecné populaci existuje asi 55-65% dětí s takovým typem vztahové vazby (Vrtbovská, 2010).

2) *nejistá vztahová vazba úzkostný typ*

Děti s úzkostným typem nejisté vztahové vazby špatně snášejí nejen matčin odchod ale i její návrat. Touží po tom, aby se matka vrátila, ale zároveň při jejím návratu vyjadřují směrem k ní jakýkoliv odpor. Místo toho, aby je matka uklidnila, tak děti vzdorují, pláčou a kopou všude kolem sebe. Jsou to děti, které velmi trpí úzkostí a neustále potřebují matčinu pozornost. V podstatě lze říct, že se tyto děti chovají rozporuplně až chaoticky.

Pro rodiče takového dítěte je typické, že potřeby svého dítěte naplňují tak, jak oni sami uznají za vhodné. To samé dělají i s projevováním citů vůči svému dítěti. V podstatě lze říct, že tu pro své dítě občas jsou a jindy zas nikoliv.

V obecné populaci existuje 5-15% dětí s takovým typem vztahové vazby (Vrtbovská, 2010).

3) *nejistá vztahová vazba vyhybavý typ*

Děti tohoto typu vztahové vazby nereagují nijak zřetelně viditelným způsobem na matčin odchod. Občas matku při jejím odchodu následují pohledem, když si tedy všimnou, že matka odchází, ale občas ani to. Při jejím návratu se k matce chovají odmítavě, nechťejí být od ní chovány a ani ji nijak zvlášť nevítají.

Tito rodiče bývají tzv. „citově nepřítomní“, což znamená, že nejsou ke svému dítěti vnímaví, citliví a místo toho, aby dítěti projevovali lásku a péči, tak mu spíše dávají najevo odpor a nezájem. Tím dochází k tomu, že postupem času začne dítě své rodiče ignorovat a přestává mít potřebu vyhledávat jejich blízkost.

V obecné populaci existuje asi 30% dětí s takovým typem vztahové vazby (Vrtbovská, 2010).

○ + *dezorganizovaný-dezorientovaný typ*

Tento typ vztahové vazby vznikl až v pozdější době a byl popsán Mainovou a Salomonem, kteří se zaměřili na skupinu miminek, která během svého prvního roku života utrpěla nějaké trauma. (Vrtbovská, 2010).

Tyto děti se během „neznámé situace“ po matčině návratu chovaly velmi zmateně a chaoticky. Otáčely se kolem sebe a přitom se pohybovaly směrem k matce a zároveň od matky pryč (Brisch, 2011). V podstatě lze říct, že jde o extrémní typ jednoho z výše popsaných typů nejisté vztahové vazby (Vrtbovská, 2010).

V obecné populaci existuje asi 20% dětí s takovým typem vztahové vazby z celkového počtu procent dětí s nejistou vztahovou vazbou. Zároveň ze skupiny dětí, které jsou zneužívány, týrány nebo jakkoliv zanedbávány, tvoří děti s takovou vztahovou vazbou asi 80%. (Vrtbovská, 2010).

○ + „žádná vztahová vazba“

Do této skupiny patří děti, které již od svého narození (především první tři roky života) pobývaly v ústavním prostředí, žily ve velkých skupinách dětí, zažívaly střídání vychovatelů, neustále měnily prostředí svého pobytu, apod. U takových dětí dochází k vytvoření citového pouta tzv. „tady a teď“ (nahodile a na krátkou dobu). Pokud u takových dětí nedojde co nejdříve k napravení, tzn. že by měly správné rodinné zázemí, ve kterém by vyrůstaly, tak dojde k rozvinutí tzv. „žádnému citovému poutu“. Později se může u takových dětí rozvinout citová plochost, poruchy empatie, sociálních vztahů, apod. Takové citové pouto bývá důležitým prvkem pro vznik asociální osobnosti (Vrtbovská, 2010).

3.3 Typy vztahové vazby v dospělosti

Bartholomew a Horowitz (1991) rozlišili čtyři typy vztahové vazby v dospělosti, jejichž základ tvoří dvě dimenze; dimenze úzkosti a vyhýbavosti. Zatímco dimenze úzkosti představuje zejména strach z opuštění a z malého množství lásky, tak dimenze vyhýbavosti je spíše o odmítnutí projevu citů a dalších emocí ve vztahu k ostatním lidem.

Jak lze vidět níže v tabulce 1 Model vztahových vazeb v dospělosti od Bartholomewa a Horowitze (1991), tak mezi typy vztahové vazby v dospělosti patří: jistý, zapletený, vyhýbavý a úzkostně vyhýbavý typ.

Tabulka 1: Model vztahových vazeb v dospělosti (Bartholomew & Horowitz, 1991)

		Model sebe sama (závislost)	
		pozitivní (nízká)	negativní (vysoká)
Model druhých (vyhýbavost)	pozitivní (nízká)	JISTÝ (spokojenost s intimitou a autonomií)	ZAPLETENÝ (posedlost vztahy)
	negativní (vysoká)	VYHÝBAVÝ (odmítání blízkosti, nezávislý)	ÚZKOSTNĚ VYHÝBAVÝ (strach z intimity, vyhýbavost vůči ostatním)

1) jistý typ vztahové vazby

Jistý typ se vyznačuje nízkým skórem úzkosti a vyhýbavosti. Je zde typická důvěra nejen v sebe sama, ale i k ostatním lidem. Dospělý s takovým typem vztahové vazby je otevřený, odolnější vůči stresu, cítí se uvolněně a mívá vysoké sebehodnocení (Slaměník, 2011). Dále umí regulovat své prožívání a reflektovat jednání a afekty druhých osob (Léčbych & Pospíšilíková, 2012).

Tento typ vztahové vazby se vyskytuje nejvíce a je představitelem jakéhosi ideálního typu vztahové vazby (Slaměník, 2011).

2) zapletený typ vztahové vazby

Dalším typem je typ zapletený, který se vyznačuje nízkým skórem vyhýbavosti a vysokým skórem úzkosti. Pro takového dospělého je velmi typická velká ostražitost v mezilidských vztazích. Často se trápí kvůli tomu, že ostatní lidé nevkládají do vztahu tolik, kolik do toho vkládá on sám (Slaměník, 2011). Takový dospělý s touto vztahovou vazbou bývá pohlcen emocemi a může působit úzkostně, ustrašeně až závisle (Léčbych & Pospíšilíková, 2012).

3) vyhýbavý typ vztahové vazby

U vyhýbavého typu se vyskytuje vysoký skóre vyhýbavosti a nízký skóre úzkosti. Pro dospělého s tímto typem vztahové vazby je velmi důležitá nezávislost a soběstačnost. Takový dospělý popírá, že jsou pro něj vztahy s ostatními lidmi důležité (Slaměník, 2011). S tím je spojený typický odstup od intimních vztahů, emoční chlad a celková distancovanost (Léčbych & Pospíšilíková, 2012).

Tento typ vztahové vazby je opakem vztahové vazby zapleteného typu (Slaměník, 2011).

4) úzkostně vyhýbavý typ vztahové vazby

Posledním typem vztahové vazby je typ úzkostně vyhýbavý, který je charakterizován vysokým skórem úzkosti a vyhýbavosti. Ve vztazích k druhým bývá dospělý s tímto typem vztahové vazby obezřetný, neboť má strach z odmítnutí a také z toho, že by mu mohl někdo ublížit. V podstatě lze říct, že se celkově bojí navazování vztahů s ostatními lidmi (Slaměník, 2011).

Tento typ vztahové vazby je opakem vztahové vazby jistého typu (Slaměník, 2011).

4 VZTAHOVÁ VAZBA A ZÁVISLOST NA INTERNETU

V této kapitole teoretické části jsou uvedeny některé výzkumy, které se zaměřily na vztahovou vazbu v souvislosti s užíváním internetu.

První výzkum, který bude zmíněn, se konkrétně zaměřil na vztahovou vazbu s otcem, kdy se sledoval dopad této vztahové vazby na užívání internetu. Neboť ačkoliv je matka vnímaná jako primární pečující osoba pro své dítě, začíná se jejímu vlivu na dítě vyrovnávat i vliv otce a to konkrétně s příchodem adolescence a dospívání. Předpokládá se, že kvalita vztahové vazby s matkou a s otcem představují různé pracovní modely, které ovlivňují různé oblasti rozvoje dítěte. Otec hraje základní roli v sebeovládání dítěte a v jeho přípravě pro vnější svět. Zároveň má v oblasti sociální interakce mezi vrstevníky větší význam kvalita vztahové vazby s otcem než kvalita vztahové vazby s matkou. Výzkumný soubor tvořilo 712 adolescentů, kteří vyplňovali dotazník vztahující se ke vztahové vazbě s otcem, k užívání internetu a ke službám, pro které adolescent internet využívá. Výsledkem tohoto výzkumu byla významná pozitivní spojitost mezi odcizením a patologickým užíváním internetu, zatímco důvěra a komunikace mezi otcem a dítětem působila na užívání internetu negativně. (Lei & Wu, 2007).

Další výzkum se zabíral vztahem mezi nejistou vztahovou vazbou, disociací a problematickým užíváním internetu. První vlna tohoto výzkumu proběhla mezi hráči online her (konkrétně Multi-User Dungeon), kde byl proveden průzkum pomocí IAT (Internet Addiction Test) za účelem výběru dílčího vzorku respondentů. Ti respondenti, kteří v tomto testu vykazovali skóre vyšší než 50, byli vybráni do druhé vlny výzkumu, kdy proběhl polostrukturovaný rozhovor AAI (Adult Attachment Interview) a vyplnění dotazníku ohledně disociativních zážitků u dospívajících (Revise Dissociative Experience Scale). Výzkumný vzorek se v první vlně testování skládal z 250 účastníků (66,8% mužů, 33,2% žen) a ve druhé vlně to již bylo pouhých 36 účastníků (61,1% mužů, 38,9% žen). Výsledkem tohoto výzkumu byl vysoký výskyt nejisté vztahové vazby mezi hráči online her (47%) a zároveň tito hráči vykazovali významné disociační zkušenosti. Tento výzkum dále poukazuje, že disociace přenesla účinek nejisté vztahové na výsledky IAT, což podporuje myšlenku, že lidé silně pohlceni online role-play hrami mohou užitím disociace chránit sebe od vzpomínek, které vznikly ztrátou, zanedbáváním či zneužíváním zažité v citových vztazích (Schimmenti et al., 2012).

V Jižní Koreji proběhl výzkum ohledně toho, zda mohou být rodiče faktorem ovlivňujícím internetovou herní závislost mezi studenty základních škol; konkrétně u 739 studentů 4.-6. tříd. Z celkového počtu studentů patří do skupiny obecných uživatelů internetu 84,3% studentů, mezi potencionální rizikovou skupinu s výskytem závislosti na internetu 10,0% studentů a 5,7% studentů jsou již vysoce rizikovou skupinou. Výsledkem výzkumu bylo, že závislost negativně koreluje se vztahovou vazbou s oběma rodiči a to zejména v jejich přístupu ve výchově, v matčině dohledu a v jejich nárocích na vzdělání během školní docházky dítěte (Sook & Kyunghee, 2009).

Posledním výzkumem, který zde bude zmíněn, je výzkum ohledně prozkoumání role typů vztahové vazby, zvládání strategie a duševního zdraví v souvislosti se závislostí na internetu. Tohoto výzkumu se zúčastnilo 400 studentů (50% mužů, 50% žen), kteří vyplňovali dotazník ohledně vztahové vazby, zvládání strategie, zdravotního stavu a závislosti na internetu. Výsledkem tohoto výzkumu byla negativně korelující závislost na internetu s jistým typem vztahové vazby a naopak pozitivně korelující závislost na internetu s typem vztahové vazby vyhybavý a zapletený (Khosroshahi & Abad, 2012) .

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

5.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, zdali existuje nějaká souvislost mezi typy vztahové vazby a závislostí na internetu. Pro dosažení cíle jsou stanoveny čtyři výzkumné otázky, které se zaměřují na výskyt typů vztahové vazby a výskyt skóre pro dimenzi vyhýbavosti a úzkosti v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti.

5.2 Stanovení hypotéz a výzkumných otázek

Hypotézy

- 1) U respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti se bude nejvíce vyskytovat stejný typ vztahové vazby ve všech kategoriích (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka).
- 2) Závislost na internetu (respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti) se bude více vyskytovat u respondentů s nejistou vztahovou vazbou než u respondentů s jistou vztahovou vazbou.
- 3) Závislost na internetu (respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti) bude mít častější výskyt u respondentů, kteří mají nejistou vztahovou vazbu s matkou než s otcem.
- 4) Respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti budou mít vyšší skóre pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání s dimenzí úzkosti.

Výzkumné otázky

- 1) Bude se u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti nejvíce vyskytovat stejný typ vztahové vazby ve všech kategoriích (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka)?
- 2) Bude se závislost na internetu (respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti) více vyskytovat u respondentů s nejistou vztahovou vazbou než u respondentů s jistou vztahovou vazbou?

- 3) Bude mít závislost na internetu (respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti) častější výskyt u respondentů, kteří mají nejistou vztahovou vazbu s matkou než s otcem?
- 4) Budou mít respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti vyšší skóre pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání s dimenzí úzkosti?

5.3 Metody sběru dat

Dotazník se skládal ze čtyř základních otázek, které se týkaly sociodemografických údajů (pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání a zaměstnanecký status), dotazníku na závislost na internetu a dotazníku ECR-RS mapující vztahovou vazbu.

Na začátku dotazníku bylo respondentům stručně popsáno, pro jaké účely je dotazník vyplňován, z jakých částí se skládá, kolik přibližně jeho vyplňování zabere času a v neposlední řadě byla zmíněna naprostá anonymita dotazníku. Následně byl odkaz na dotazník vložen na webové stránky diskusních fór online her. Těchto diskusních fór bylo celkem devatenáct.

5.3.1 Dotazník na závislost na internetu

Pro určení míry závislosti na internetu byl použit dotazník, který vytvořil Blinka se Šmahelem (2010) a který vychází z kritérií, která navrhl Griffiths (2000). Tento dotazník se skládá z pěti dimenzí (význačnost, změny nálady, tolerance, konflikty a časová omezení), kdy jsou ke každé dimenzi přiřazeny dvě položky. Na tyto položky respondent odpovídá podle čtyřbodové Likertovy škály: nikdy, výjimečně, často a velmi často a následně se podle těchto odpovědí vypočítává míra závažnosti závislosti na internetu. Dimenze je u respondenta přítomná, jestliže odpověď alespoň na jednu ze dvou položek dané dimenze je „často“ nebo „velmi často“. Jestliže se v dimenzi u obou položek vyskytuje odpověď „nikdy“ nebo „výjimečně“, považuje se tato dimenze za nepřítomnou. Podle toho, zda je dimenze přítomná či nepřítomná, vznikají tři skupiny míry závažnosti závislosti na internetu: nezávislý či neohrožený závislostí, ohrožený závislostí a rozvinutá závislost. Za osobu ohroženou závislostí se považuje ten, u něhož je přítomna dimenze konfliktu a zároveň jsou přítomné jakékoliv tři další dimenze a za osobu s rozvinutou závislostí se považuje ten, u něhož jsou přítomné všechny dimenze.

5.3.2 Dotazník struktury vztahů (ECR-RS)

Pro zjištění typů vztahové vazby u respondentů byl použit Dotazník struktury vztahů (ECR-RS; Fraley et al. 2011). Tento dotazník je modifikovaný dotazník z ECR-R, který se také skládá z 36 tvrzení, ale je zaměřený na obecný pocit v blízkých vztazích a ne na jeden určitý vztah jako je tomu v ECR-RS (Pečtová, 2013). Fraley (2011) tento dotazník popisuje jako sebesposuzující nástroj, který hodnotí vztahové vazby v blízkých vztazích. Dotazník se dohromady skládá z 36 tvrzení, která jsou rozdělena po 9 stejných tvrzeních do 4 kategorií: matka, otec, partner/ka a kamarád/ka, kdy do dimenze vyhýbavosti patří prvních šest tvrzení a do dimenze úzkosti zbylé tři. Na každé tvrzení respondent odpovídá pomocí sedmibodové Likertovy škály, zda s daným tvrzením silně souhlasí (7) nebo silně nesouhlasí (1) (Fraley, Waller & Brennan, 2000). Následně se u každé kategorie (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) vypočítá skóre pro dimenzi vyhýbavosti a skóre pro dimenzi úzkosti. Podle toho, jaké vyjdou skóre v těchto dimenzích se u dané kategorie určí konkrétní typ vztahové vazby. Pro zjištění vztahové vazby obecně se zvlášť sčítají skóre pro dimenzi vyhýbavosti a skóre pro dimenzi úzkosti ve všech kategoriích.²

5.4 Metody analýzy dat

Nejprve se vyplněné dotazníky přepsaly do programu MS Excel. Následně se v tomto programu kromě sociodemografických údajů také základně vyhodnotily skóre pro dimenzi úzkosti a vyhýbavosti, s tím spojené typy vztahové vazby a míra závažnosti závislosti na internetu. Všechna tato získaná data byla následně zpracována v programu SPSS, kdy proběhla statistická analýza prostřednictvím testů: chí kvadrát a t-test. Chí kvadrát byl využit na porovnání typů vztahové vazby a míry závažnosti závislosti na internetu (viz tabulky 7-11) a porovnání jisté a nejisté vztahové vazby a míry závažnosti závislosti na internetu (viz tabulka 12). T-test byl použit na rozdíl mezi jednotlivými dimenzemi vztahové vazby v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu (viz tabulka 13).

² Tyto informace byly čerpány z <http://internal.psychology.illinois.edu/~rcfraley/asures/relstructures.htm> dne 18/7/14.

5.5 Metody výběru a charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor se skládal výhradně z hráčů online her, neboť byly dotazníky vkládány na webové stránky diskusních fór těchto her. Celkově se tento soubor skládal z 249 respondentů, ale 13 dotazníků bylo nakonec vyřazeno pro velmi zřetelné odbytí některých odpovědí-zejména u části dotazníku vztahujícího se ke vztahové vazbě, kdy u všech kategorií byla zaškrtnutá stejná čísla.

Konečný počet tedy byl 236 respondentů, z čehož bylo 217 mužů (91,2%) a 19 žen (8,8%). Nejvíce bylo zastoupeno věkové rozmezí 15-18 let (30,5%) a 19-24 let (35,6%), největší výskyt nejvyššího dosaženého vzdělání byl střední s maturitou (43,6%) a většina respondentů byli žákem/čkou nebo studentem/tkou (56,8%) (viz tabulka 2).

Tabulka 2: Základní charakteristika výzkumného souboru

		Respondenti zařazení do výzkumu	
		<i>abs.</i>	<i>rel.</i>
Pohlaví	muž	217	92,0%
	žena	19	8,0%
	celkem	236	100%
Věk (roky)	< 15	6	2,5%
	15-18	72	30,5%
	19-24	84	35,6%
	25-34	40	17,0%
	35-44	21	8,9%
	45-54	8	3,4%
	55-64	1	0,4%
	> 65	4	1,7%
	celkem	236	100%
Nejvyšší dosažené vzdělání	základní	73	30,9%
	střední bez maturity	23	9,7%
	střední s maturitou	103	43,6%
	VOŠ	2	0,9%
	VŠ	35	14,8%
	celkem	236	100%
Zaměstnanecký status	žák/čka nebo student/ka	134	56,8%
	zaměstnanec/kyně nebo osoba výdělečně činná	76	32,2%
	nezaměstnaná/ý	18	7,6%
	mateřská/rodičovská dovolená	3	1,3%
	invalidní důchodce/kyně	5	2,1%
	celkem	236	100%

5.6 Etika

Vyplňování dotazníku bylo naprosto dobrovolné a bylo jen na samotném respondentovi, zda dotazník vyplní či nikoliv. Samozřejmě byla také zcela zachována anonymita, kdy respondenti do dotazníku o sobě neudávali žádné osobní údaje (jméno, telefonní číslo, e-mail, apod.).

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

6.1 Míra závažnosti závislosti na internetu

Následující tabulky 3 a 4 znázorňují výskyt závislosti na internetu ve vztahu se sociodemografickými údaji (tabulka 3-pohlaví, věk, tabulka 4-nejvyšší dosažené vzdělání a zaměstnanecký status).

Jak lze vidět, rozvinutá závislost na internetu se vyskytuje z celkového počtu mužů (217) u 8,9% a 8,1% je touto závislostí ohroženo. Zatímco z celkového počtu žen (19) se obě dvě tyto skupiny objevují jen u 0,8%. Co se týká věkového rozmezí a výskytu závislosti na internetu, tak se rozvinutá závislost nejvíce vyskytuje u věkové kategorie 15-18 let a to konkrétně 4,2% (z celkového počtu 72). Dále se rozvinutá závislost objevuje více jak u jednoho respondenta ve věku 19-24 let u 2,1% (z celkového počtu 84) a 25-34 let u 2,5% respondentů (z celkového počtu 40). Respondenti, kteří jsou závislostí na internetu ohroženi se převážně nacházejí ve věku 15-18 let a 19-24 let. U věkové kategorie 15-18 let to jsou rovně 3,0% (z celkového počtu 72) a u 19-24 let se jedná o 3,4% (z celkového počtu 84). Jediné věkové kategorie, kde není žádný z respondentů ohrožený závislostí a ani se u něj nevyskytuje rozvinutá závislost, jsou respondenti ve věku 45-54 let a 55-64let.

Tabulka 3: Míra závažnosti závislosti na internetu dle pohlaví a věku

		Míra závažnosti závislosti na internetu						Celkem	
		neohrožený závislostí		ohrožený závislostí		rozvinutá závislost			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Pohlaví	muž	177	75,0%	19	8,1%	21	8,9%	217	92,0%
	žena	15	6,4%	2	0,8%	2	0,8%	19	8,0%
	celkem	192	81,4%	21	8,9%	23	9,7%	236	100%
Věk (roky)	< 15	5	2,1%	0	0,0%	1	0,4%	6	2,5%
	15-18	55	23,3%	7	3,0%	10	4,2%	72	30,5%
	19-24	71	30,1%	8	3,4%	5	2,1%	84	35,6%
	25-34	30	12,7%	4	1,7%	6	2,5%	40	17,0%
	35-44	20	8,5%	0	0,0%	1	0,4%	21	8,9%
	45-54	8	3,4%	0	0,0%	0	0,0%	8	3,4%
	55-64	1	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,4%
	> 65	2	0,8%	2	0,8%	0	0,0%	4	1,7%
	celkem	192	81,4%	21	8,9%	23	9,7%	236	100%

Většina respondentů, u kterých je rozvinutá závislost na internetu nebo jsou závislostí ohroženi, jsou nejčastěji žákem/čkou nebo studentem/tkou; a to konkrétně 5,9%

jsou tímto chováním ohroženi a 6,4% mají rozvinutou závislost (z celkového počtu 134). Respondenti, kteří jsou nejčastěji ohroženi závislostí na internetu, mají nejvyšší dosažené vzdělání střední školu s maturitou 4,7% (z celkového počtu 103), zatímco se rozvinutá závislost vyskytuje stejně jak u respondentů se základním vzděláním tak u respondentů se střední školou ukončenou maturitou 3,8% (z celkového počtu 134 a 103).

Celkově se u 236 respondentů objevuje rozvinutá závislost u 9,7%, 8,9% respondentů je touto závislostí ohroženo a u zbylých 81,4% se tato závislost nevyskytuje a ani nejsou závislostí ohroženi.

Vzhledem k tomu, že celkově vyšlo málo respondentů, kteří jsou závislostí ohroženi a ti, u kterých se rozvinutá závislost vyskytuje, jsou v dalších tabulkách tyto dvě skupiny spojeny do jedné jako ti, kteří jsou závislostí ohroženi nebo závislí.

Tabulka 4: Míra závažnosti závislosti na internetu dle nejvyššího dosaženého vzdělání a zaměstnaneckého statusu

		Míra závažnosti závislosti na internetu						Celkem	
		neohrožený závislostí		ohrožený závislostí		rozvinutá závislost			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Nejvyš. vzdělání	základní	59	25,0%	5	2,1%	9	3,8%	73	30,9%
	střední bez maturity	20	8,5%	1	0,4%	2	0,8%	23	9,7%
	střední s maturitou	83	35,2%	11	4,7%	9	3,8%	103	43,6%
	VOŠ	1	0,4%	1	0,4%	0	0,0%	2	0,9%
	VŠ	29	12,3%	3	1,3%	3	1,3%	35	14,8%
	celkem	192	81,4%	21	8,9%	23	9,7%	236	100%
Zaměstnanecký status	žák/čka nebo student/ka	105	44,5%	14	5,9%	15	6,4%	134	56,8%
	zaměstnanec/kyně nebo osoba výdělečně činná	67	28,4%	4	1,7%	5	2,1%	76	32,2%
	nezaměstnaná/ý	14	5,9%	1	0,4%	3	1,3%	18	7,6%
	mateřská/rodičovská dovolená	3	1,3%	0	0,0%	0	0,0%	3	1,3%
	invalidní důchodce/kyně	3	1,3%	2	0,8%	0	0,0%	5	2,1%
	celkem	192	81,4%	21	8,9%	23	9,7%	236	100%

6.2 Typy vztahové vazby

Tabulky 5 a 6 obecně znázorňují typy vztahové vazby v souvislosti se sociodemografickými údaji (tabulka 5-pohlaví, věk; tabulka 6-nejvyšší dosažené vzdělání, zaměstnanecký status).

Z celkového počtu mužů (217) se nejvíce vyskytuje typ vztahové vazby zapletená a to 44,1% a nejméně je výskyt vztahové vazby vyhýbavé, která je u 8,5% mužů. U žen se nejvíce objevuje zapletená a vyhýbavá vztahová vazba a to přesně u 2,5% (z celkového počtu 19). Ohledně věkového rozmezí se jistá vztahová vazba nejvíce vyskytuje ze všech věkových kategorií u respondentů ve věku 19-24 let a to konkrétně u 8,1% (z celkového počtu 84). Zapletená vztahová vazba se ve větší míře nachází mezi respondenty ve věku 15-18 let a 19-24 let; konkrétně 15,3% z celkového počtu 72 respondentů ve věku 15-18 let a 16,5% z celkového počtu 84 respondentů ve věku 19-24 let. Vyhýbavá vztahová vazba se vyskytuje u všech respondentů, ale u každé věkové kategorie se pohybuje přibližně mezi 0,5-2,0%. Úzkostně vyhýbavá vztahová vazba má největší zastoupení opět ve věkové kategorii 15-18 let a 19-24 let. U respondentů ve věku 15-18 let se vyskytuje u 9,3% (z celkového počtu 72) a ve věku 19-24 let je u 8,5% (z celkového počtu 84).

Tabulka 5: Typy vztahové vazby dle pohlaví a věku

		Vztahová vazba								Celkem	
		jistá		zapletená		vyhýbavá		úzkostně vyhýbavá			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Pohlaví	muž	44	18,6%	104	44,1%	20	8,5%	49	20,8%	217	92,0%
	žena	4	1,7%	6	2,5%	6	2,5%	3	1,3%	19	8,0%
	celkem	48	20,3%	110	46,6%	26	11,0%	52	22,1%	236	100%
Věk (roky)	< 15	1	0,4%	3	1,3%	2	0,8%	0	0,0%	6	2,5%
	15-18	12	5,1%	36	15,3%	4	1,7%	20	8,5%	72	30,5%
	19-24	19	8,1%	39	16,5%	4	1,7%	22	9,3%	84	35,6%
	25-34	11	4,7%	18	7,6%	5	2,1%	6	2,5%	40	17,0%
	35-44	4	1,7%	9	3,8%	5	2,1%	3	1,3%	21	8,9%
	45-54	1	0,4%	3	1,3%	3	1,3%	1	0,4%	8	3,4%
	55-64	0	0,0%	0	0,0%	1	0,4%	0	0,0%	1	0,4%
	> 65	0	0,0%	2	0,8%	2	0,8%	0	0,0%	4	1,7%
celkem	48	20,3%	110	46,6%	26	11,0%	52	22,1%	236	100%	

Jistá vztahová vazba se nejvíce vyskytuje u respondentů, kteří mají ukončenou střední školu s maturitou 10,2% (z celkového počtu 103). Zapletená vztahová vazba má největší zastoupení u respondentů, kteří mají ukončené základní vzdělání 15,7% (z celkového počtu 73) a u respondentů se střední školou s maturitou 19,1% (z celkového počtu 103). Úzkostně vyhýbavá vztahová vazba se stejně jako zapletená nejvíce vyskytuje u respondentů se základním vzděláním 7,6% (z celkového počtu 73) a střední školou s maturitou 10,2% (z celkového počtu 103). U všech typů vztahové vazby jsou respondenti

nejčastěji žákem/čkou nebo studentem/kou, potažmo zaměstnancem/kyní nebo osobou výdělečně činnou.

Celkově se z 236 respondentů vyskytuje jítá vztahová vazba u 20,3% a úzkostně vyhýbavá u 22,1%. Nejvíce se u respondentů objevuje vztahová vazba zapletená a to konkrétně u 46,6%, zatímco nejméně zastoupenou vztahovou vazbou je vztahová vazba vyhýbavá 11,0%.

Tabulka 6: Typy vztahové vazby dle nejvyššího dosaženého vzdělání a zaměstnaneckého statusu

		Vztahová vazba								Celkem	
		jistá		zapletená		vyhýbavá		úzkostně vyhýbavá			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Nejvyš. vzdělání	základní	11	4,7%	37	15,7%	7	3,0%	18	7,6%	73	30,9%
	střední bez maturity	3	1,3%	13	5,5%	3	1,3%	4	1,7%	23	9,8%
	střední s maturitou	24	10,2%	45	19,1%	10	4,2%	24	10,2%	103	43,6%
	VOŠ	1	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,4%	2	0,9%
	VŠ	9	3,8%	15	6,4%	6	2,5%	5	2,1%	35	14,8%
	celkem	48	20,3%	110	46,6%	26	11,0%	52	22,1%	236	100%
Zaměstnanecký status	žák/čka nebo student/ka	24	10,2%	69	29,2%	9	3,8%	32	13,6%	134	56,8%
	zaměstnanec/kyně nebo osoba výdělečně činná	22	9,3%	29	12,3%	12	5,1%	13	5,5%	76	32,2%
	nezaměstnaná/ý	1	0,4%	9	3,8%	1	0,4%	7	3,0%	18	7,6%
	mateřská/rodičovská dovolená	1	0,4%	1	0,4%	1	0,4%	0	0,0%	3	1,3%
	invalidní důchodce/kyně	0	0,0%	2	0,8%	3	1,3%	0	0,0%	5	2,1%
	celkem	48	20,3%	110	46,6%	26	11,0%	52	22,1%	236	100%

6.3 Typy vztahové vazby v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu

Výzkumná otázka č. 1:

Bude se u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti nejvíce vyskytovat stejný typ vztahové vazby ve všech kategoriích (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka)?

Z následujících tabulek (7-10), kde jsou popsány typy vztahové vazby v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu u všech kategorií (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka), je zajímavé, že ve vztahové vazbě s matkou a s otcem se nejvíce vyskytuje odlišný typ vztahové vazby, zatímco u vztahové vazby s partnerem/kou a kamarádem/kou se nejvíce vyskytuje tentýž typ vztahové vazby. Zároveň se v daných kategoriích vyskytuje stejný typ vztahové vazby jak u respondentů neohrožených závislostí tak u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti. V tabulce 7, která prezentuje vztahovou vazbu s matkou, se nejvíce nachází typ vztahové vazby jistý; konkrétně 38,5% u respondentů neohrožených závislostí a 31,8% u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti, zatímco u vztahové vazby s otcem (tabulka 8) se nejvíce vyskytuje typ vztahové vazby vyhýbavý-32,3% respondenti neohrozeni závislostí a 31,8% respondenti ohrozeni závislostí nebo vykazující rysy závislosti. U vztahové vazby s partnerem/kou (tabulka 9) a kamarádem/kou (tabulka 10) se nejvíce jedná o typ vztahové vazby zapletený, kdy u vztahové vazby s partnerem/kou počet respondentů s touto vztahovou vazbou činí 53,6% neohrozeni závislostí a 70,5% ohrozeni závislostí nebo vykazující rysy závislosti. U kamaráda/ky jsou tyto čísla o něco nižší, ale přesto nejvyšší ze všech typů vztahové vazby; konkrétně 39,6% u respondentů neohrožených závislostí a 40,9% u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti.

Naopak při srovnání typů vztahové vazby, který se u těchto kategorií vyskytují nejméně, se již nevyskytují tolik odlišně. U vztahové vazby s matkou se nejméně vyskytuje typ vztahové vazby zapletený stejně jako u vztahové vazby s otcem a to u obou skupin respondentů; konkrétně u vztahové vazby s matkou se jedná o 14,6% respondentů, kteří nejsou ohrozeni závislostí a 13,6% respondentů, kteří jsou ohrozeni závislostí nebo vykazují rysy závislosti a u vztahové vazby s otcem se u první skupiny respondentů vyskytuje typ vztahové vazby zapletený u 12,0% a u druhé skupiny, tzn. u respondentů, kteří jsou ohrozeni závislostí nebo vykazují rysy závislosti, se jedná o 11,4%. U vztahové vazby s partnerem/kou a kamarádem/kou se nejméně vyskytuje typ vztahové vazby vyhýbavý vyjma respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislost, kdy se u vztahové vazby s partnerem/kou nejméně vyskytuje typ vztahové vazby jistý (6,8%).

Statisticky významný vyšel rozdíl na 10% hladině mezi respondenty neohrožených závislostí a respondenty ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti u vztahové vazby s partnerem/kou (tabulka 9). U této vztahové vazby vyšel největší výskyt vztahové vazby typ zapletený, kdy rozdíl mezi těmito dvěma skupinami respondentů činí

16,9% (respondenti neohroženi závislostí 53,6% a respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti 70,5%). Většina respondentů vykazující typ vztahové vazby zapletený se nachází ve věku 15-18 let (konkrétně 45,2%) a jako druhé největší zastoupení má věková kategorie 19-24 let (32,3%). Zapletený typ vztahové vazby je charakteristický nízkým skórem vyhýbavosti, ale vysokým skórem úzkosti (Slaměník, 2011), kdy vysoký skór úzkosti naznačuje, že se respondenti s tímto typem vztahové vazby mohou trápit, jestli je má jejich partner/ka doopravdy rád/a a mohou mít strach z jeho/jejího odmítnutí (Pečtová, 2013). Také se dá předpokládat, že respondenti v tomto věkovém rozmezí jsou více vystavováni stresu-období významných fyziologických změn, budování názoru sám/a na sebe, dozrávání osobnosti, první vztahové zkušenosti apod.³. A proto může docházet k tomu, že jsou více fixováni na svého partnera/ku než na svou matku či otce.

Hypotéza, vztahující se ke stejným typům vztahové vazby u všech kategorií (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka), který se budou u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti vyskytovat nejvíce, nelze potvrdit ani vyvrátit, neboť se sice u vztahové vazby s partnerem/kou a s kamarádem/kou nejvíce vyskytuje stejný typ vztahové vazby ale u vztahové vazby s matkou a s otcem tomu tak není.

Tabulka 7: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby u matky

		Vztahová vazba								Celkem	
		jistá		zapletená		vyhýbavá		úzkostně vyhýbavá			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Míra závažnosti závislosti na internetu	neohrožený závislostí	74	38,5%	28	14,6%	55	28,7%	35	18,2%	192	100%
	ohrožený závislostí nebo závislí	14	31,8%	6	13,6%	12	27,3%	12	27,3%	44	100%

³ Tyto informace byly čerpány z http://www.spirit.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1396:stres-provazi-nas-od-narozeni-dne-13/7/14.

Tabulka 8: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby u otce

		Vztahová vazba								Celkem	
		jistá		zapletená		vyhýbavá		úzkostně vyhýbavá			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Míra závažnosti závislosti na internetu	neohrožený závislostí	58	30,2%	23	12,0%	62	32,3%	49	25,5%	192	100%
	ohrožený závislostí nebo závislí	11	25,0%	5	11,4%	14	31,8%	14	31,8%	44	100%

Tabulka 9: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby u partnera/ky

		Vztahová vazba								Celkem	
		jistá		zapletená		vyhýbavá		úzkostně vyhýbavá			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Míra závažnosti závislosti na internetu	neohrožený závislostí	45	23,4%	103	53,6%	12	6,3%	32	16,7%	192	100%
	ohrožený závislostí nebo závislí	3	6,8%	31	70,5%	4	9,1%	6	13,6%	44	100%

Tabulka 10: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby u kamaráda/ky

		Vztahová vazba								Celkem	
		jistá		zapletená		vyhýbavá		úzkostně vyhýbavá			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Míra závažnosti závislosti na internetu	neohrožený závislostí	43	22,4%	76	39,6%	32	16,7%	41	21,3%	192	100%
	ohrožený závislostí nebo závislí	11	25,0%	18	40,9%	5	11,4%	10	22,7%	44	100%

Tabulka 11 popisuje obecně míru závažnosti závislosti na internetu v souvislosti s typy vztahové vazby. Jak lze vidět, tak se nejvíce u respondentů, kteří jsou ohroženi závislostí nebo vykazují rysy závislosti, vyskytuje typ vztahové vazby zapletený a to konkrétně 52,2%, zatímco typ vztahové vazby, který se u těchto respondentů vyskytuje nejméně, je typ vztahové vazby jistý (9,1%). U respondentů, kteří nejsou závislostí ohroženi se stejně jako u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy

závislosti nejvíce vyskytuje typ vztahové vazby zapletený (45,4%). Nejméně se však nejedná o typ vztahové vazby jistý ale o typ vztahové vazby vyhýbavý (10,9%).

Tabulka 11: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby obecně

		Vztahová vazba								Celkem	
		jistá		zapletená		vyhýbavá		úzkostně vyhýbavá			
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Míra závažnosti závislosti na internetu	neohrožený závislostí	44	22,9%	87	45,4%	21	10,9%	40	20,8%	192	100%
	ohrožený závislostí nebo závislí	4	9,1%	23	52,2%	5	11,4%	12	27,3%	44	100%

6.4 Míra závažnosti závislosti na internetu a vztahová vazba

Výzkumná otázka č. 2:

Bude se závislost na internetu (respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti) více vyskytovat u respondentů s nejistou vztahovou vazbou než u respondentů s jistou vztahovou vazbou?

Výzkumná otázka č. 3:

Bude mít závislost na internetu (respondenti ohroženi závislostí nebo vykazující rysy závislosti) častější výskyt u respondentů, kteří mají nejistou vztahovou vazbu s matkou než s otcem?

Níže tabulka 12 znázorňuje míru závažnosti závislosti na internetu ve vztahu s typem vztahové vazby a to konkrétně jisté či nejisté ⁴ u všech kategorií (matka, otec, partner/ka, kamarád/ka) a obecně.

Jak si lze v tabulce všimnout ve vztahových vazbách se všemi kategoriemi (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) a vztahové vazby obecně, se u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti objevuje větší výskyt nejisté vztahové vazby v porovnání s výskytem vztahové vazby jisté. Největší rozdíl mezi těmito typy vztahových vazeb se vyskytuje u vztahové vazby s partnerem/kou a vztahovou vazbou obecně. U

⁴ Do nejisté vztahové vazby spadá typ zapletený, vyhýbavý a úzkostně vyhýbavý, do jisté vztahové vazby patří typ jistý.

vztahové vazby s partnerkou tento rozdíl činí 86,4% a u vztahové vazby obecně se jedná o rozdíl 81,8%.

Co se týká výzkumné otázky ohledně častějšího výskytu nejisté vztahové vazby s matkou než s otcem u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti, tak rozdíl mezi těmito vztahovými vazbami se sice nepohybuje ve vysokých číslech (jen 6,8%), ale přesto je u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti častější výskyt nejisté vztahové vazby s otcem v porovnání s nejistou vztahovou vazbou s matkou; konkrétně nejistá vztahová vazba s matkou je vykazována u 68,2% a nejistá vztahová vazba s otcem činí 75,0%.

Statisticky významné vyšly v této tabulce rozdíly u vztahové vazby s partnerem/kou u respondentů neohrožených závislostí a respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti a u vztahové vazby obecně (obojí na 5% hladině). U vztahové vazby s partnerem/kou se mezi těmito skupinami respondentů jedná o rozdíl 16,6% a to nejen u vztahové vazby jisté ale i vztahové vazby nejisté. U vztahové vazby obecně je tento rozdíl o něco nižší, ale přesto stále o dost vyšší než u ostatních vztahových vazeb; konkrétně se jedná o rozdíl 13,8%.

Díky těmto výsledkům lze s hypotézou ohledně častějšího výskytu nejisté vztahové vazby v porovnání s jistou vztahovou vazbou u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti souhlasit a potvrdit ji. Naopak hypotéza ohledně častějšího výskytu nejisté vztahové vazby s matkou než s otcem u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti potvrdit nelze, neboť se u těchto respondentů častěji vyskytuje nejistá vztahová vazba s otcem než s matkou.

Tabulka 12: Míra závažnosti závislosti na internetu a jistá/nejistá vztahová vazba u všech kategorií (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) a obecně

		Míra závažnosti závislosti na internetu			
		neohrožený závislostí		ohrožený závislostí nebo závislý	
		<i>abs.</i>	<i>rel.</i>	<i>abs.</i>	<i>rel.</i>
Vztahová vazba matka	jistá	74	38,5%	14	31,8%
	nejistá	118	61,5%	30	68,2%
Vztahová vazba otec	jistá	58	30,2%	11	25,0%
	nejistá	134	69,8%	33	75,0%
Vztahová vazba partner/ka	jistá	45	23,4%	3	6,8%
	nejistá	147	76,6%	41	93,2%
Vztahová vazba kamarád/ka	jistá	43	22,4%	11	25,0%
	nejistá	149	77,6%	33	75,0%
Vztahová vazba obecně	jistá	44	22,9%	4	9,1%
	nejistá	148	77,1%	40	90,9%

6.5 Základní dimenze vztahové vazby v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu

Výzkumná otázka č. 4:

Budou mít respondenti ohrožení závislostí nebo vykazující rysy závislosti vyšší skóry pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání s dimenzí úzkosti?

Tabulka 13 znázorňuje míru závažnosti závislosti na internetu ve vztahu se dvěma základními dimenzemi vztahové vazby: dimenze vyhýbavosti a úzkosti.

Dá se předpokládat, že ať se jedná o skór pro vyhýbavost nebo úzkost, tak se u všech kategorií (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) a obecně budou vyskytovat nižší skóry u respondentů, kteří nejsou ohroženi závislostí na rozdíl od respondentů, kteří jsou ohroženi závislostí nebo vykazují rysy závislosti. Je ale zajímavé, že ve skóru pro vyhýbavost u kamaráda/ky je tomu naopak, tzn. že vyšší skór pro vyhýbavost se vyskytuje u respondentů neohrožených závislostí v porovnání s respondenty ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti.

U vztahové vazby s matkou, otcem a vztahové vazby obecně se u respondentů, kteří jsou ohroženi závislostí nebo vykazují rysy závislosti, se vyskytuje vyšší skór pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání se skórem pro dimenzi úzkosti. Zatímco u vztahové vazby

s partnerem/kou a kamarádem/kou převažuje skóre pro dimenzi úzkosti na rozdíl od dimenze vyhýbavosti.

Data, která v této tabulce vyšly statisticky významná, se vyskytují u skóre pro vyhýbavost s otcem a u skóre pro úzkost s partnerem/kou a pro úzkost obecně. Jedná se o rozdíl skóre pro vyhýbavost a úzkost mezi respondenty neohrožených závislostí a respondenty, kteří jsou ohrožení závislostí nebo vykazují rysy závislosti. U otce se jedná o statistický význam na 10% hladině a u kamaráda/ky a obecně se statistická významnost nachází na hladině 5%.

Hypotézu týkající se vyššího výskytu skóre pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání s dimenzí úzkosti u respondentů ohrožených na internetu nebo vykazujících rysy závislosti nelze potvrdit ani vyvrátit, neboť u vztahové vazby s matkou, otcem a u vztahové vazby obecně se tato hypotéza potvrzuje, ale zároveň vztahová vazba s partnerem/kou a kamarádem/kou, kde se tyto dimenze vyskytují naopak, tuto hypotézu vyvracejí.

Tabulka 13: Míra závažnosti závislosti na internetu a dvě základní dimenze vztahové vazby: úzkost x vyhýbavost u všech kategorií (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) a obecně

Míra závažnosti závislosti na internetu		Celkem	Průměr (škála 1-7)
Skór pro vyhýbavost (matka)	neohrožený závislostí	192	3,86
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	4,05
Skór pro úzkost (matka)	neohrožený závislostí	192	2,03
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	2,29
Skór pro vyhýbavost (otec)	neohrožený závislostí	192	4,19
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	4,57
Skór pro úzkost (otec)	neohrožený závislostí	192	2,26
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	2,51
Skór pro vyhýbavost (partner/ka)	neohrožený závislostí	192	2,69
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	2,88
Skór pro úzkost (partner/ka)	neohrožený závislostí	192	3,38
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	4,02
Skór pro vyhýbavost (kamarád/ka)	neohrožený závislostí	192	3,48
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	3,22
Skór pro úzkost (kamarád/ka)	neohrožený závislostí	192	2,86
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	3,30
Skór pro vyhýbavost (obecně)	neohrožený závislostí	192	3,55
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	3,68
Skór pro úzkost (obecně)	neohrožený závislostí	192	2,63
	ohrožený závislostí nebo závislý	44	3,03

7 DISKUZE

Výzkum této bakalářské práce se zaměřil na míru závažnosti závislosti na internetu v souvislosti s konkrétními typy vztahové vazby u 236 respondentů, respektive hráčů online her. Cílem bakalářské práce bylo zjištění, zda existuje nějaká souvislost mezi typy vztahové vazby a závislostí na internetu, kdy k naplnění cíle byly stanoveny čtyři výzkumné otázky.

První výzkumná otázka se vztahovala k typům vztahové vazby, zda se bude u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti nejvíce vyskytovat stejný typ vztahové vazby u všech kategorií (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka). Z odpovědí respondentů vyplynulo, že se pouze u vztahové vazby s partnerem/kou a s kamarádem/kou nejvíce vyskytuje tentýž typ vztahové vazby, avšak u vztahové vazby s matkou a s otcem se již vyskytuje odlišný typ vztahové vazby. U vztahové vazby s partnerem/kou a kamarádem/kou se jedná o typ vztahové vazby zapletený, zatím co u vztahové vazby s matkou je nejvíce zastoupený typ vztahové vazby jistý a u vztahové vazby s otcem se jedná o typ vztahové vazby vyhýbavý. Tím nelze hypotézu ani vyvrátit ani potvrdit. Výzkum, který realizoval Khoroshahi & Abad (2012) ohledně typů vztahové vazby, zvládání strategie a duševního zdraví v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu, identifikoval, že závislost na internetu pozitivně koreluje s typy vztahové vazby zapletený a vyhýbavý. Toto zjištění se v podstatě rovná výsledku v mém výzkumu, kdy se ve vztahové vazbě obecně u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti nejvíce vyskytuje typ vztahové vazby zapletený.

Druhá a třetí výzkumná otázka se týkala výskytu nejisté a jisté vztahové vazby u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti. Konkrétně se jednalo o to, zda se bude u těchto respondentů více vyskytovat nejistá vztahová vazba v porovnání s jistou vztahovou vazbou a zda tito respondenti budou mít častější výskyt nejisté vztahové vazby s matkou než s otcem. Co se týká obecně výskytu jisté a nejisté vztahové vazby u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti, tak lze jednoznačně říct, že se u všech vztahových vazeb (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) a vztahové vazby obecně vyskytuje větší výskyt nejisté vztahové vazby v porovnání s výskytem vztahové vazby jisté. Největší rozdíl mezi jistou a nejistou vztahovou vazbou se vyskytuje u vztahové vazby s partnerem/kou (86,4%) a vztahovou vazbou obecně (81,8%). Bartholomew & Horowitz (1991) uskutečnili výzkum u obecné populace ohledně typů

vztahové vazby v dospělosti, kdy se jejich výzkumný soubor skládal ze 77 respondentů (48,1% mužů, 51% žen). Ačkoliv to byl výzkum uskutečněný na obecné populaci na rozdíl od mého výzkumu, kde jsou cílovou skupinou hráči online her, byl jejich výsledek výskytu jisté a nejisté vztahové vazby stejný jako u mého výzkumu, tzn. výskyt nejisté vztahové vazby vyšel větší než u jisté vztahové vazby; a to konkrétně 53,2% nejisté vztahové vazby a 46,8% jisté vztahové vazby. Také výzkum, který realizoval Schimmenti et al. (2012) a který se zabýval vztahem mezi nejistou vztahovou vazbou, disociací a problémových užíváním internetu mezi hráči online her, poukazuje na vyšší výskyt nejisté vztahové vazby a to konkrétně u 47% hráčů online her. Ohledně častějšího výskytu nejisté vztahové vazby s matkou než s otcem u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti, lze říct, že se hypotéza nepotvrdila, neboť se u těchto respondentů častěji vyskytuje nejistá vztahová vazba s otcem než s matkou a to v rozdílu o 6,8%. Odkazem může být výše zmíněný výzkum Lei & Wu (2007), který se zabýval dopadem konkrétně vztahové vazby s otcem na užívání internetu, kdy se stále dává více významu roli matky ve výchově dítěte na úkor role otce, která se stále podceňuje. Výsledkem tohoto výzkumu byla významná pozitivní spojitost mezi odcizením a patologickým užíváním internetu, zatímco důvěra a komunikace mezi otcem a dítětem působila na užívání internetu negativně. Dále bych zde zmínila výzkum Sook & Kyunghee (2009), který se zaměřil na rodiče jako faktor ovlivňující internetovou herní závislost mezi studenty 4.-6. tříd základních škol, kdy výsledkem byla závislost negativně korelující se vztahovou vazbou s rodiči a to konkrétně v jejich přístupu ve výchově, v matčině dohledu a v jejich nárocích na vzdělání během školní docházky dítěte.

Poslední výzkumná otázka se zabývala dimenzemi vztahové vazby. Konkrétně se zabývala tím, zda budou mít respondenti ohrožení závislostí nebo vykazující rysy závislosti vyšší skóry pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání s dimenzí úzkosti. Výsledky výzkumu zaznamenaly vyšší výskyt skóru pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání s dimenzí úzkostí u vztahové vazby s matkou, otcem a u vztahové vazby obecně, čímž se hypotéza potvrzuje, ale zároveň u vztahové vazby s partnerem/kou a kamarádem/kou se více vyskytuje skór pro úzkost nad dimenzí vyhýbavosti, což hypotézu na druhou stranu vyvrací. Bohužel tyto hodnoty nelze srovnat s jinými výsledky, neboť nebyl nalezen žádný jiný výzkum, který by se tímto zabýval.

Data, která v mém výzkumu vyšla statisticky významná na 5% nebo 10% hladině, se nacházela ve čtyřech případech. Konkrétně se jednalo o rozdíl jisté a nejisté vztahové

vazby s partnerem/kou a u vztahové vazby obecně mezi respondenty neohrožených závislostí a respondenty ohrožených závislostí nebo vykazujících závislost, kdy u vztahové vazby s partnerem/kou rozdíl činí 16,6% a u vztahové vazby obecně se jedná o rozdíl 13,8%. Druhý a třetí případ, kde se vyskytovala statistická významnost, se týkal skóru pro dimenzi vyhýbavosti a úzkosti u respondentů neohrožených závislostí v porovnání s respondenty ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti. Jednalo se o rozdíl skóru pro vyhýbavost s otcem a o rozdíl pro úzkost s partnerem/kou a pro úzkost obecně. Posledním případem, kde se vyskytovala statistická významnost, byla vztahová vazba s partnerem/kou v souvislosti s mírou závažnosti závislosti na internetu. Statistická významnost se zde vyskytovala v rozdílu mezi respondenty neohrožených závislostí a respondenty ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti. Konkrétně se jednalo o rozdíl v typu vztahové vazby zapletený, kdy tento rozdíl vyšel 16,9%.

Mezi slabé stránky mého výzkumu patří zejména nízký počet respondentů, u kterých se vyskytovala rozvinutá závislost na internetu nebo byli alespoň touto závislostí ohroženi. Jak bylo zmíněno výše ve výsledcích, tak respondentů s rozvinutou závislostí bylo 9,7% a ohrožených 8,9%, tím pádem byly tyto dvě skupiny spojené do jedné jako ti, kteří jsou závislostí na internetu ohroženi nebo jsou závislí (18,6%). Přitom byli záměrně vybráni hráči online her jako cílová skupina, neboť se u nich předpokládal vyšší výskyt závislosti na internetu než u ostatních uživatelů internetu.

Díky dotazníku vytvořeného pomocí Dokumentů Google bylo zaručeno, že žádný z respondentů nedokončí vyplnění dotazníků bez toho, aniž by odpověděl na všechny položky dotazníku. Ovšem u některých dotazníků (13) se ukázalo, že respondenti sice celý dotazník vyplnili, ale některé části v dotazníku (zejména část vztahující se ke vztahové vazbě) značně odbyli, a tím pádem byly tyto dotazníky vyřazeny. Dále při kontrolování diskusních fór online her, zdali je tam stále vložen dotazník a zdali nemají respondenti nějaké otázky, jsem zjistila, že někteří respondenti v dotazníku naráželi zejména na dvě věci. První z nich se nacházela v dotazníku na závislost na internetu, kde respondenti měli výtku k výrazu být online či být na internetu, co si pod tímto slovním spojením mají přesně představit. Druhou z nich pak bylo tvrzení z dotazníku struktury vztahů ECR-RS. Tento dotazník obsahuje dvě po sobě jdoucí tvrzení a to konkrétně: *S touto osobou obvykle rozebírám své problémy a starosti. S touto osobou probírám věci.* Zejména u druhého tvrzení respondenti nevěděli, co si pod tím mají představit, když tvrzení před tím vlastně

vypovídá skoro o tom samém. O to více mě překvapilo, když se ve výsledcích u těchto dvou tvrzení vyskytovaly odlišné odpovědi.

Naopak za silnou stránku tohoto výzkumu považuji dotazník struktury vztahů ECR-RS, který byl zaměřen jak na vztahovou vazbu s oběma rodiči tak i na vztahovou vazbu s partnerem/kou a s kamarádem/kou. Neboť většina výzkumů, které se zabývají obdobným tématem, převážně sledují vztahovou vazbu pouze s rodiči, a proto propojení těchto blízkých osob do jednoho dotazníku považuji za silnou stránku mého výzkumu. Za silnou stránku mého výzkumu dále považuji celkový počet vyplněných dotazníků (249), kdy sice nakonec bylo 13 dotazníků vyřazeno kvůli značnému odbytí, ale i přesto se domnívám, že 236 respondentů je velmi početný výzkumný soubor.

Pro další výzkum by bylo zajímavé se více zabírat vztahovou vazbou s partnerem/kou a kamarádem/kou, jaký mohou mít vliv na vývoj závislosti na internetu. Mě samotnou by zajímal výzkum ohledně toho, zda jistá vztahová vazba s rodiči může mít vliv na to, jakou si jedinec vytvoří vztahovou vazbu se svým/svou partnerem/kou a kamarádem/kou. Zároveň by bylo zajímavé srovnat výskyt typů vztahové vazby v souvislosti se závislostí na internetu s obecnou populací, hráči online her a s uživateli sociálních sítí.

8 ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, zda existuje nějaká souvislost mezi typy vztahové vazby a závislostí na internetu. U respondentů, kteří jsou ohroženi závislostí nebo vykazují rysy závislosti, se častěji vyskytovala nejistá vztahová vazba na rozdíl od vztahové vazby jisté a to ve všech kategoriích (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) včetně vztahové vazby obecně. Zároveň se u těchto respondentů častěji vyskytovala nejistá vztahová vazba s otcem než s matkou. Stejný typ vztahové vazby u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti se nejvíce vyskytoval pouze u vztahové vazby s partnerem/kou a kamarádem/kou, zatímco u vztahové vazby s matkou a otcem se vyskytoval odlišný typ této vazby. U vztahové vazby s partnerem/kou a kamarádem/kou se jednalo o typ zapletený, u vztahové vazby s matkou typ jistý a u otce typ vyhýbavý. Co se týká výskytu dimenzí vztahové vazby u respondentů ohrožených závislostí nebo vykazujících rysy závislosti, měli tyto respondenti vyšší výskyt skóru pro dimenzi vyhýbavosti v porovnání s dimenzí úzkosti u vztahové vazby s matkou, otcem a u vztahové vazby obecně. U vztahové vazby s partnerem/kou a kamarádem/kou se tyto dimenze vyskytovaly právě naopak.

Přestože existují zahraniční výzkumy, které zkoumají tuto problematiku a zároveň potvrzují, že mezi vztahovou vazbou a závislostí na internetu existuje spojitost, nenašla jsem žádný výzkum, který by vztahovou vazbu v souvislosti se závislostí na internetu zkoumal u nás v České republice. Byla bych ráda, kdyby tato práce byla inspirací pro uskutečnění obdobného výzkumu a nejen se tímto tématem zabývat v bakalářských pracích.

9 POUŽITÁ LITERATURA

- Bartholomew, K. & Horowitz, L. M. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61 (2), 226-244.
- Beard, K. W. & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic Criteria for Internet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 4, 377-383.
- Blinka, L. & Šmahel, D. (2010). Addiction to Online Role-Playing Games. *In Internet Addiction: A handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, 73-90. New Persey: Wiley.
- Bowlby, J. (2010). *Vazba*. Praha: Portál s.r.o. ISBN 978-80-7367-670-4.
- Brisch, K. H. (2011). *Poruchy vztahové vazby*. Praha: Portál s.r.o. ISBN 978-80-7367-870-8.
- Colin, V. L. (1996). *Human attachment*. Philadelphia: Temple University Press. ISBN 1-56639-459-7.
- DSM-5 (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder, Fifth Edition. Retrieved June 12 from:
<http://www.dsm5.org/Documents/Internet%20Gaming%20Disorder%20Fact%20Sheet.pdf>
- Fraley, R. C., Waller, N. G. & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 78 (2), 350-365.
- Fraley, R. C., Heffernan, M. E., Vicary, A. M. & Brumbaugh, C. (2011). The Experiences in Close Relationships-Relationships Structures Questionnaire: A method for assessing attachment orientations across relationships. *Psychological Assessment*, 23 (3), 615-625.
- Fraley, R. C. *Relationship Structure (ECR-RS) Questionnaire*. Retrieved July 18, 2014, from University of Illinois at Urbana Champaign, web site:
<http://internal.psychology.illinois.edu/~rcfraley/measures/relstructures.htm>

- Griffiths, M. (2000). Does Internet and Computer „Addiction“ Exist? Some Case Study Evidence. *Cyberpsychology & Behavior*, 3 (2), 211-218.
- Khosroshahi, J. B. & Abad, T. H. N. (2012). The Relationships of Attachment Styles, Coping Strategies, and Mental Health to Internet Addiction. *Developmental Psychology: Journal of Iranian Psychologists*, 8 (30), 177-188.
- Kulísek, P. (2000). Problémy teorie raného citového přilnutí (attachment). *Československá psychologie*, 44 (5), 404-423.
- Léčbych, M. & Pospíšilíková, K. (2012). Česká verze škály Experiences in Close Relationships (ECR): Pilotní studie posouzení vztahové vazby v dospělosti. *E-psychologie [elektronický zdroj]*, 6 (3), 1-11.
- Lei, L. & Wu, Y. (2007). Adolescents' Paternal Attachment and Internet Use. *Cyberpsychology & Behavior*, 10 (5), 633-638.
- Mitchel, P. (2000). Internet addiction: genuine diagnosis or not? *Lancet*, 355, 632.
- Pečtová, K. (2013). Reprezentace vztahové vazby u drogově závislých pacientů. *Psychiatria-Psychoterapia-Psychosomatika*, 20 (2), 26-30.
- Pokorný, V., Telcová, J. & Tomko, A. (2003). *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky. ISBN 80-86568-04-0.
- Shapira, N. A., Goldsmith, T. D., Keck, P. E., Khosla, U. M. & McElroy, S. L. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *Journal of Affective Disorders*, 57, 267-272.
- Schimmenti, A., Guglielmucci, F., Barbasio, Ch. & Granieri, A. (2012). Attachment disorganization and dissociation in virtual worlds: A study on problematic internet use among players of online role playing games. *Clinical Neuropsychiatry*, 9 (5), 195-202.
- Slaměnk, I. (2011). *Emoce a interpersonální vztahy*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-3311-1.

- Smolík, P. (1996). *Duševní a behaviorální poruchy*. Praha: Maxdorf. ISBN 80-85800-33-0.
- Sook, K. K. & Kyunghye, K. (2009). Parent Related Factors in Internet Game Addiction among Elementary School Students. *J Korea Acad Child Health Nurs*, 15 (1), 24-33.
- *Spirit*, Retrieved July 13, 2004, from:
http://www.spirit.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1396:stres-provazi-nas-od-narozeni
- Vondráčková, P. & Šmahel, D. (2012). Internet addiction. *In Encyclopedia od Cyber Behavior*, 754-767. USA: Information Science Reference.
- Vondráčková, P., Vacek, J. & Košatecká, Z. (2009). Závislostní chování na internetu a jeho léčba. *Česká a slovenská psychiatrie*, 105 (6-8), 281-289.
- Vrtbovská, P. (2010). *O ztraceném dítěti a cestě do bezpečí: attachment, poruchy attachmentu a léčení*. Sdružení SCAN. ISBN 80-886620-20-4.
- Young, K. S. (2004). Internet addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences. *American Behavioral Scientist*, 48 (4), 402-415.

10 PŘÍLOHY

10.1 Dotazník, který byl využit v rámci výzkumu

Citová vazba a závislostní chování na internetu

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro mou Bakalářskou práci na téma: "Citová vazba a závislostní chování na internetu". Tento dotazník se skládá ze 3 částí (základní údaje, faktory závislostního chování a citová vazba), je zcela anonymní a zabere Vám přibližně 10 minut.

Prosím Vás o nejpresnější a pravdivé vyplnění dotazníku a předem Vám děkuji za spolupráci.

Studentka adiktologie 1. LF UK v Praze

**Povinné pole*

1. **Pohlaví:** *

Označte jen jednu elipsu.

- ☐ Žena
☐ Muž

2. **Věk:** *

Označte jen jednu elipsu.

- ☐ méně než 15 let
☐ 15 - 18 let
☐ 19 - 24 let
☐ 25 - 34 let
☐ 35 - 44 let
☐ 45 - 54 let
☐ 55 - 64 let
☐ více než 65 let

3. **Nejvyšší dosažené vzdělání:** *

Označte jen jednu elipsu.

- ☐ základní
☐ střední bez maturity
☐ střední s maturitou
☐ VOŠ
☐ VŠ

4. **Zaměstnanecký status:** *

Označte jen jednu elipsu.

- ☐ žák/čka nebo student/ka
- ☐ zaměstnanec/kyně nebo osoba výdělečně činná
- ☐ nezaměstnaná/ý
- ☐ mateřská/rodičovská dovolená
- ☐ starobní důchodce/kyně
- ☐ invalidní důchodce/kyně

Faktory závislostního chování na internetu

5. **Zanedbáváte někdy své potřeby (např. jídlo či spánek) kvůli internetu?** *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

6. **Představujete si, že jste na internetu, i když na něm právě nejste?** *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

7. **Cítíte se neklidná/ý, mrzutá/ý nebo podrážděná/ý, když nemůžete být online?** *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

8. **Cítíte se veselejší a šťastnější, když se dostanete konečně na internet?** *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

9. **Máte pocit, že na internetu trávíte stále více a více času? ***

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

10. **Přistihnete se, že brouzdáte po internetu, i když vás to už vlastně nebaví? ***

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

11. **Hádáte se někdy se svými blízkými (rodina, přátelé, partner/ka) kvůli času, který trávíte na internetu? ***

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

12. **Strádá Vaše rodina, přátelé, práce či zájmy kvůli času, který trávíte na internetu? ***

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

13. **Pokusil/a jste se někdy neúspěšně omezit čas, který jste na internetu? ***

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
- ☐ Výjimečně
- ☐ Často
- ☐ Velmi často

14. **Stává se Vám, že jste na internetu byl/a výrazně déle, než jste původně zamýšlel/a? ***
Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- ☐ Nikdy
☐ Výjimečně
☐ Často
☐ Velmi často

Dotazník struktury vztahů

Níže uvedená tvrzení se zabývají tím, jak se cítíte v blízkých vztazích. Odpovězte na každé tvrzení tím, že označíte číslo, které nejlépe vystihuje, do jaké míry s tvrzením souhlasíte či nesouhlasíte.

Prosím zodpovězte následujících 9 otázek o Vaší matce (nebo o osobě, kterou za matku považujete).

15. **Když něco potřebuji, pomůže mi obrátit se na tuto osobu. ***
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

16. **S touto osobou obvykle rozebírám své problémy a starosti. ***
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

17. **S touto osobou probírám věci. ***
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

18. **Je pro mě snadné být na této osobě závislý. ***
Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

19. **Není mi příjemné se této osobě otvírat. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

20. **Této osobě raději neukazuji, jak se v hloubi duše cítím. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

21. **Často se obávám, že tato osoba o mně skutečně nestojí. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

22. **Bojím se, že mě tato osoba může opustit. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

23. **Obávám se, že tato osoba o mě nebude stát tolik, jako já stojím o ni. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

Prosím zodpovězte následujících 9 otázek o Vašem otci (nebo o osobě, kterou za otce považujete).

24. **Když něco potřebuji, pomůže mi obrátit se na tuto osobu. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

25. **S touto osobou obvykle rozebírám své problémy a starosti. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

26. **S touto osobou probírám věci. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

27. **Je pro mě snadné být na této osobě závislý. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

28. **Není mi příjemné se této osobě otvírat. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

29. **Této osobě raději neukazuji, jak se v hloubi duše cítím. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

30. **Často se obávám, že tato osoba o mně skutečně nestojí. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

31. **Bojím se, že mě tato osoba může opustit. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

32. **Obávám se, že tato osoba o mě nebude stát tolik, jako já stojím o ni. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

Prosím zodpovězte následujících 9 otázek o Vašem partnerovi/partnerce.

Poznámka: Pokud nyní nejste s nikým v partnerském nebo manželském vztahu, odpovězte na tyto otázky ve vztahu k bývalému partnerovi nebo vztahu, který byste s někým rádi měli.

33. **Když něco potřebuji, pomůže mi obrátit se na tuto osobu. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

34. **S touto osobou obvykle rozebírám své problémy a starosti. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

35. **S touto osobou probírám věci. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

36. **Je pro mě snadné být na této osobě závislý. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

37. **Není mi příjemné se této osobě otvírat. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

38. **Této osobě raději neukazuji, jak se v hloubi duše cítím. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

39. **Často se obávám, že tato osoba o mně skutečně nestojí. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

40. **Bojím se, že mě tato osoba může opustit. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

41. **Obávám se, že tato osoba o mě nebude stát tolik, jako já stojím o ni. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

Prosím zodpovězte následujících 9 otázek o Vašem nejlepším kamarádovi/kamarádce.

42. **Když něco potřebuji, pomůže mi obrátit se na tuto osobu. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

43. **S touto osobou obvykle rozebírám své problémy a starosti. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

44. **S touto osobou probírám věci. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

45. **Je pro mě snadné být na této osobě závislý. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

46. **Není mi příjemné se této osobě otvírat. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

47. **Této osobě raději neukazuji, jak se v hloubi duše cítím. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

48. **Často se obávám, že tato osoba o mně skutečně nestojí. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

49. **Bojím se, že mě tato osoba může opustit. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

50. **Obávám se, že tato osoba o mě nebude stát tolik, jako já stojím o ni. ***

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
silně nesouhlasím	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	silně souhlasím

11 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Model vztahových vazeb v dospělosti (Bartholomew & Horowitz, 1991).....	19
Tabulka 2: Základní charakteristika výzkumného souboru	27
Tabulka 3: Míra závažnosti závislosti na internetu dle pohlaví a věku.....	29
Tabulka 4: Míra závažnosti závislosti na internetu dle nejvyššího dosaženého vzdělání a zaměstnaneckého statusu	30
Tabulka 5: Typy vztahové vazby dle pohlaví a věku.....	31
Tabulka 6: Typy vztahové vazby dle nejvyššího dosaženého vzdělání a zaměstnaneckého statusu	32
Tabulka 7: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby u matky	34
Tabulka 8: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby u otce	35
Tabulka 9: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby u partnera/ky.	35
Tabulka 10: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby u kamaráda/ky	35
Tabulka 11: Míra závažnosti závislosti na internetu a typy vztahové vazby obecně.....	36
Tabulka 12: Míra závažnosti závislosti na internetu a jistá/nejistá vztahová vazba u všech kategorií (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) a obecně	38
Tabulka 13: Míra závažnosti závislosti na internetu a dvě základní dimenze vztahové vazby: úzkost x vyhýbavost u všech kategorií (matka, otec, partner/ka a kamarád/ka) a obecně	39